Warszawa, 24 czerwca 2019 r.

Prof. dr hab. Tomasz Zawiła-Niedźwiecki
Ul. Krasickiego 40/2
05-515 Nowa Iwiczna

RECENZJA

rozprawy doktorskiej pani mgr inż. Małgorzaty Justyny Krokowskiej-Paluszak

pt. ***Czynniki kształtujące wizerunek Lasów Państwowych i leśników***

Państwowe Gospodarstwo Leśne „Lasy Państwowe" to przedsiębiorca zarządzający większością polskich lasów. Zatrudnia on 26,5 tysiąca wysoko wykwalifikowanych pracowników: 70% kadry posiada wyższe wykształcenie, a średni staż pracy wynosi 23 lata. Zarówno wśród pracowników terenowych, jak i biurowych spotkać można osoby posiadające stopień doktora oraz dyplom MBA.

Tak przygotowane kadry zapewniają gospodarowanie lasami oparte na naukowych podstawach, czerpiąc z 200-letnich wyników doświadczalnictwa oraz badań leśnych prowadzonych w kraju i za jego granicami. To dzięki kwalifikacjom kadry i konsekwentnej realizacji polityki Państwa możemy się szczycić wielofunkcyjną, zrównoważoną gospodarką leśną, stałym wzrostem lesistości, wzrostem zasobów drzewnych i znaczącymi wskaźnikami bioróżnorodności, a równocześnie leśnictwo i drzewnictwo pełnią rolę motoru rozwojowego terenów wiejskich.

Od drugiej połowy XX wieku, większa część społeczeństwa polskiego mieszka w miastach. Ogląd lasów i leśnictwa przez mieszczan jest odmienny od spojrzenia na las reprezentowanego przez społeczność wiejską, która ma codzienny kontakt z przyrodą. Im społeczeństwo jest bardziej oddalone od przyrody, tym bardziej jego opinie o niej mogą być fałszywe i oparte o stereotypy, szczególnie w epoce „postinformacyjnej", w której nie „szkiełko i oko", ale emocje odgrywają coraz bardziej istotną rolę.

Doktorantka zajmuje się właśnie zagadnieniem postrzegania przez społeczeństwo Lasów Państwowych i leśników, próbując określić, jakie czynniki i w jakim zakresie kształtują ich wizerunek.

Pracę przedstawioną do recenzji można podzielić na cztery części. Pierwsza obejmuje wstęp i przegląd literatury, druga: cele badań oraz materiały i metody, trzecia: wyniki badań, a czwarta: dyskusję i wnioski.

Zasadniczym celem badań przeprowadzonych przez panią mgr inż. Małgorzatę Krokowską-Paluszak była analiza czynników wpływających na kształtowanie postaw wobec lasów i leśników, zaś głównym powodem prowadzenia badań było poznanie mechanizmów wyjaśniających kształtowanie się postaw Polaków wobec Lasów Państwowych i osób wykonujących zawód leśnika.

Szczegółowymi celami zdefiniowanymi przez Doktorantkę były:

1. Określenie częstotliwości przebywania Polaków w lesie oraz sposobów korzystania z dóbr lasu i spędzania w nim czasu.

2. Określenie wpływu częstotliwości odwiedzin w lesie na postawę Polaków wobec tego lasu.

3. Wskazanie i charakterystyka źródeł czerpania informacji o lesie i leśnikach.

4. Określenie postawy wobec lasów i leśników.

5. Określenie pozostałych czynników wyjaśniających postawę wobec lasów i leśników.

Aby osiągnąć te cele Doktorantka zdecydowała się na przeprowadzenie badania ilościowego stawiając następujące pytania badawcze:

1. Jak często Polacy odwiedzają lasy? W jaki sposób korzystają z dóbr i zasobów leśnych?

2. Czy częstość odwiedzin lasu jest powiązana z postawą Polaków wobec Lasów Państwowych oraz pracy leśników?

3. Skąd Polacy czerpią informacje o lesie i leśnikach?

4. Czym charakteryzują się postawy Polaków wobec lasów i leśników?

5. Jakie czynniki pozwalają wyjaśnić postawy społeczne wobec lasów i leśników?

W swoich badaniach pani mgr inż. Małgorzata Krokowska-Paluszak skupia się przede wszystkim na wskazaniu czynników, które wyjaśniają postawę wobec lasów i leśników.

Metodą wykorzystaną w badaniach były ankiety składające się z 12 pytań zamkniętych. Zawierała ona 11 pytań o alternatywie wieloczłonowej i 1 pytanie o alternatywie dwuczłonowej. Pytania kwestionariusza dotyczyły zarówno cech

indywidualnych respondentów, jak i zagadnień merytorycznych związanych z akceptacją i wielowątkowym postrzeganiem gospodarki leśnej.

Dzięki współpracy z Centrum Informacyjnym Lasów Państwowych, w czerwcu 2018 r. przeprowadzano reprezentatywne badanie opinii publicznej, którym objęto 1000 osób.

Sformułowania pytań, zawartych w ankietach pozwoliły na stratyfikację społeczeństwa według płci, wieku, miejsca zamieszkania, wykształcenia, stanu cywilnego, częstotliwości pobytu w lesie, źródeł czerpania wiedzy o lesie. Natomiast szczegółowe pytania pozwoliły Doktorantce dociekać jaka jest wiedza i opinia o Lasach Państwowych oraz leśnikach w ramach tych grup stratyfikacyjnych.

Szczegółowe analizy pozwoliły Doktorantce na scharakteryzowanie postawy Polaków wobec Lasów Państwowych i leśników oraz sprawdzenie, czy na podstawie tych opinii oraz danych socjodemograficznych możliwe jest przewidzenie postawy respondentów wobec Lasów Państwowych.

Uzyskane wyniki Autorka poddała wyczerpującej dyskusji, konfrontując wyniki własnych badań z wynikami uzyskanymi przez innych naukowców, wskazując na znaczne rozbieżności pomiędzy publikacjami z lat 2014 i 2018, co według Doktorantki może świadczyć o wpływie edukacji i programów mających na celu zwiększenie posiadanej wiedzy i budowaniu pozytywnej postawy wobec leśnictwa.

Autorka wyraźnie stwierdza konieczność szukania nowych, alternatywnych form promocji i urozmaicenia oferty edukacyjnej, rekreacyjnej i wypoczynkowej LP. Niepokojące wydaje się Jej zjawisko postępującej marginalizacji sektora leśnego w przestrzeni społeczno-politycznej w kraju, co może skutkować wieloma negatywnymi konsekwencjami dla całego sektora leśnego. Z tego względu uzyskane wyniki badań stanowią istotną wartość, ponieważ mogą przyczynić się do zmniejszenia intensywności i zakresu tego zjawiska.

Wyniki przedstawiają ogólny obraz postrzegania Lasów Państwowych i leśników przez społeczeństwo, ale też pozwalają na wyciągnięcie szczegółowych wniosków (Doktorantka sformułowała ich 15), zmierzających do lepszego prowadzenia edukacji przyrodniczej przez nadleśnictwa oraz do ewolucji akcji propagandowych, które powinny być dedykowane specyficznym grupom odbiorców. Praca doktorska ma więc praktyczny wymiar.

W swych rozważaniach Doktorantka korzysta z wyników badań zamieszczonych w literaturze krajowej i zagranicznej (118 pozycji, w tym 62 w językach obcych), dając dowód jej znajomości, a także umiejętności poprawnego korzystania i wnioskowania z wyników badań osiągniętych przez innych autorów, jak również krytycznej ich weryfikacji.

Praca zawiera szereg wykresów, tabel i map, które są rozwinięciem tekstu i ułatwiają zrozumienie prezentowanych zagadnień.

Generalnie pozytywną ocenę dysertacji psują nieco:

- nazbyt szczegółowe lub wręcz zbędne opisy i ryciny,
- niezręczności językowe i interpunkcyjne,
- autocytowanie dotyczące cząstkowych wyników pracy doktorskiej.

Praca doktorska pokazuje, że pani mgr inż. Małgorzata Krokowska-Paluszak posiada umiejętności i kwalifikacje naukowe. W sposób konsekwentny prowadzi badania oraz weryfikuje ich wyniki, wysnuwając logiczne wnioski.

Biorąc pod uwagę powyższe stwierdzenie uważam, że przedłożona mi do oceny dysertacja spełnia warunki określone w obowiązujących przepisach o stopniach naukowych.

Wnioskuję więc o dopuszczenie pani mgr inż. Małgorzaty Krokowskiej-Paluszak do dalszych etapów przewodu doktorskiego.